

REGULAMINY EGZAMINÓW PSÓW RATOWNICZYCH GPR OSP Kęty

I. Wstęp

Regulamin opiera się na:

- rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych,
- zasadach międzynarodowych egzaminów IRO stopnia A,
- regulaminie psów ratowniczych GOPR.

Został on przystosowany do potrzeb psów ratowniczych GPR OSP Kęty i może zostać zmieniony w razie potrzeby na podstawie praktycznych doświadczeń z egzaminów.

II. Struktura egzaminów i testów kwalifikacyjnych

Regulamin egzaminów psów ratowniczych obejmuje:

- testy wstępne dla kandydatów na zespoły ratownicze („test wstępny”),
- testy kwalifikacyjne dopuszczające do dalszego szkolenia („test kwalifikacyjny”),
- wewnętrzny egzamin psów ratowniczych GPR OSP Kęty („egzamin wewnętrzny”):
  - ✓ terenowy A i B,
  - ✓ gruzowiskowy A i B,
- egzamin PSP – organizowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych („egzamin PSP”):
  - ✓ terenowy klasy 0 i 1,
  - ✓ gruzowiskowy klasy 0 i 1.

Każdy przewodnik może zaczynać egzaminy od testu kwalifikacyjnego lub wewnętrznego egzaminu psów ratowniczych. Do egzaminu PSP klasy 0 przystępują psy, które co najmniej raz zdały egzamin wewnętrzny klasy A danej specjalizacji na poziomie co najmniej dobrym.

III. Postanowienia ogólne

1. Test wstępny i testy kwalifikacyjne pozwalają zakwalifikować zespół do szkolenia.
2. Wewnętrzne egzaminy psów ratowniczych oraz egzaminy PSP są podstawowym elementem kwalifikującym zespoły pod względem ich predyspozycji do pracy w każdej ze specjalności. Zdany egzamin jest dowodem owocnego szkolenia zespołu w danej specjalności i jest podstawą do włączenia psa do pracy w GPR OSP Kęty. O dopuszczeniu do udziału w akcjach ratowniczych decyduje wyłącznie dowódca GPR OSP Kęty, zgodnie z zapotrzebowaniem na SiŚ w procesie podejmowania decyzji podczas dowodzenia akcją (dowódca akcji).
3. Egzaminy mogą być prowadzone w ciągu całego roku. Jeśli nie można zagwarantować bezpieczeństwa dla ratownika i psa - należy odstąpić od przeprowadzania egzaminu. Do egzaminów psów ratowniczych mogą przystępować psy bez względu na rasę, wielkość czy pochodzenie (rodowód). Jeden przewodnik może prowadzić kilka psów. Jeden pies może być prowadzony tylko przez jednego przewodnika.
4. Zameldowanie u przewodniczącego egzaminów i odmeldowanie jest wykonywane na smyczy.
5. Wszystkie ćwiczenia rozpoczynają się i kończą postawą zasadniczą, czyli pies przyjmuje pozycję siad przy lewej nodze przewodnika. W czasie egzaminu przewodnik komunikuje się z psem używając krótkich komend słownych, które nie muszą być zbieżne z użytymi w niniejszym regulaminie. Dopuszczalne jest:
  - połączenie imienia psa z komendą słowną i taka kombinacja jest uznawana za pojedynczą komendę,
  - stosowanie komend wydawanych gestem.

6. Psy mogą oznaczać poprzez:

- oszczekanie – pies szczekający oznacza szczekaniem powtarzanym w czasie minimum 10 s, pozostaje w miejscu odnalezienia pozoranta lub w miejscu wydobywania się zapachu pozoranta o największym natężeniu, aż do momentu dojścia przewodnika, który rozpoczyna dojście na wyraźne polecenie egzaminującego i przemieszcza się tylko podczas szczekania psa,
- rolka (bringsel) – pies rolkowy podbiera rolkę oznaczeniową przy pozorancie lub w miejscu wydobywania się zapachu o największym natężeniu, następnie donosi rolkę w pysku do przewodnika, następnie pies na linie doprowadza przewodnika do miejsca podebrania rolki,
- meldunek – pies meldunkowy decyduje o powrocie do przewodnika po odnalezieniu pozoranta lub z miejsca wydobywania się zapachu o największym natężeniu, składa meldunek w sposób precyzyjnie określony przez przewodnika, następnie pies na linie doprowadza przewodnika do miejsca odnalezienia.

Podczas oznaczania pies nie może być w żaden sposób zachęcany przez przewodnika lub pozoranta. Sposób oznaczania musi być dla psa taki sam przez cały czas trwania egzaminu.

7. Suki z cieczką są dopuszczane do wszystkich egzaminów, muszą być jednak odizolowane od innych i startują na końcu.
8. Zespół, który nie uzyskał oceny dostatecznej z testu lub egzaminu, może zdawać egzamin po upływie minimum 1 miesiąca.
9. Chore i niesprawne zwierzęta są wykluczane z egzaminu i nie mogą pozostawać na terenie, gdzie egzamin jest przeprowadzany.
10. Komisja przeprowadzająca egzamin jest uprawniona do przerwania pracy, gdy:
  - pies w wyraźny sposób wychodzi z ręki przewodnika lub
  - pies w widoczny sposób jest zbyt słabo przygotowany do egzaminu lub
  - jest wyraźnie widoczne, że z powodu błędnego przygotowania do pracy pies nie jest w stanie wykonać wymaganych zadań w poszczególnych częściach.
11. Każde niepożądane zachowanie psa w stosunku do pozoranta wpływa negatywnie na ocenę. W przypadku odniesienia urazu przez pozoranta, pies zostaje zdyskwalifikowany. Wszelkie próby awersji przewodnika wobec psa upoważniają komisję do zdyskwalifikowania przewodnika.
12. Dowódca GPR OSP Kęty powołuje komisję odpowiedzialną za przeprowadzenie egzaminu, w skład której wchodzi co najmniej dwie osoby. Dowódca GPR OSP Kęty wyznacza przewodniczącego komisji. W skład komisji:
  - powinien wchodzić przynajmniej jeden specjalista szkolenia psów lub przewodnik psa wyznaczony przez dowódcę GPR,
  - może wchodzić dowódca GPR,
  - może wchodzić specjalista szkolenia psów nie będący członkiem GPR OSP Kęty.
13. Egzamin może się odbyć przy udziale minimum trzech przewodników: z czego co najmniej jeden jest osobą zdającą, a pozostali obserwatorami.
14. Przewodnik psa bierze odpowiedzialność za siebie i swojego psa podczas egzaminu.
15. Komisja ocenia pracę zespołu biorąc pod uwagę przede wszystkim pracę węchową, posłuszeństwo i sprawność, a także współpracę (kontakt) przewodnika i psa.
16. Z egzaminu jest sporządzany protokół. Każde zadanie oceniane jest wg czterostopniowej skali i może być powtórzone tylko raz.

niezadowalająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
2	3	4	5

Ocena jest średnią ocen każdego z członków komisji, w tym oddzielna ocena jest z posłuszeństwa i sprawności oraz z pracy węchowej. Niezaliczenie jednego zadania wiąże się z oceną niezadowalającą z danego zadania, ale nie kończy egzaminu. Przewodnik

powinien dokończyć wszystkie części egzaminu nawet wtedy, gdy jedna część nie została zaliczona.

17. Testy oraz egzamin wewnętrzny psów ratowniczych uważa się za zdany jeśli zespół otrzymał ocenę co najmniej dostateczną. Oceny z kolejnych wewnętrznych egzaminów danego zespołu powinny mieć tendencję wzrostową.
18. Do egzaminu PSP klasy 0 przystępują psy, które co najmniej raz zdały egzamin wewnętrzny klasy A danej specjalizacji na poziomie co najmniej dobrym.
19. Nagradzanie w trakcie trwania egzaminu jest dopuszczalne wg zasad określonych w zasadach poszczególnych testów / egzaminów.

IV. Limit wieku

W dniu egzaminu pies musi mieć ukończone co najmniej:

- test wstępny – dopuszcza do udziału w ćwiczeniach,
- test kwalifikacyjny – dla kandydatów na zespoły ratownicze, zaleca się aby do testu przystępowały psy, które nie ukończyły ~~12~~ 15 miesiąca życia,
- wewnętrzny egzamin psów ratowniczych („egzamin wewnętrzny”):
  - ✓ klasa A – 18 miesięcy,
  - ✓ klasa B – 24 miesiące,
- egzamin PSP:
  - ✓ klasy 0 - 18 miesięcy,
  - ✓ klasy 1 - 24 miesiące.

V. Sprawdzenie charakteru psa

Komisja obserwuje zachowanie psa przed rozpoczęciem i podczas egzaminu. Przewodniczący jest zobowiązany przy widocznych poważnych błędach charakteru psa - wykluczyć psa z egzaminu i zaznaczyć to w protokole egzaminacyjnym pracy psa.

Charakter psa ocenia się wg następujących kryteriów:

- a) reakcja psa na obce osoby
- b) reakcja psa przy niespodziewanych działaniach
- c) reakcja psa w utrudnionych warunkach: długotrwała praca, równoczesny udział większej ilości psów w ćwiczeniu, ekstremalnie wysokie lub niskie temperatury, kurz, dym, motywacja pracy w ciemnych pomieszczeniach oraz silne nieprzyjemne zapachy,
- d) chęć do zabawy z przewodnikiem,
- e) chęć do zabawy z osobą obcą,
- f) inne błędy charakteru: lęk przy strzałach, agresja spowodowana małą odpornością psychiczną, lękliwość, nadpobudliwość itp.

VI. Obowiązki uczestnika egzaminu

Przewodnik psa jest zobowiązany do zgłoszenia swojego uczestnictwa w egzaminie w określonym terminie. Jeżeli przewodnik nie może punktualnie zgłosić się na egzamin, musi o tym poinformować członka komisji egzaminacyjnej lub dowódcę GPR. Przewodnik jest zobowiązany do podporządkowania się poleceniom komisji i przewodniczącego. Przewodnik przystępujący do egzaminu musi być ubrany i wyposażony stosownie do specjalności egzaminu.

VII. Test wstępny – dopuszczający do udziału w ćwiczeniach

Test obejmuje:

- sprawdzenie charakteru psa (zgodnie z pkt V),
- pokonywanie toru przeszkód ustalonego przez komisję w dniu egzaminu,
- umieszczanie psa w klatce samochodowej,
- poruszanie się po trudnym terenie,
- posłuszeństwo.

Test dostosowuje się do wieku psa i zaawansowania w szkoleniu.

W trakcie testu dopuszczalne jest nagradzanie w postaci nagrody słownej lub socjalnej. Nagroda w postaci smakołyka może być użyta po wykonaniu ćwiczenia, natomiast zabawka może być włączona po zakończeniu całego testu.

W ciągu 12 miesięcy od testu wstępnego zespół powinien podejść do testu kwalifikacyjnego, który dopuszcza do dalszego szkolenia, lub egzaminu wewnętrznego.

VIII. Test kwalifikacyjny – dopuszczający do dalszego szkolenia

Test dzieli się na:

1. Pracę węchową (teren lub gruzy – wybór przewodnika)
  - ✓ przeszukanie terenu/gruzów,
  - ✓ wskazanie.
2. Posłuszeństwo i sprawność

W trakcie testu dopuszczalne jest nagradzanie:

- w trakcie pracy węchowej – po odnalezieniu pozoranta wg uznania przewodnika, przy czym należy uważać przy stosowaniu nagrody w postaci smakołyka, aby nie rozsypać jedzenia wokół miejsc ukrycia pozorantów,
- w trakcie posłuszeństwa i sprawności – dopuszczalna jest nagroda w postaci nagrody słownej lub socjalnej po każdym wykonaniu ćwiczenia. Nagroda w postaci smakołyka może być użyta po wykonaniu danego ćwiczenia, natomiast zabawka może być włączona po zakończeniu wszystkich zadań z zakresu posłuszeństwa i sprawności.

1. Przeszukanie terenu

Czas przeszukiwania: max. 10 minut, 1 pozorant

Wielkość terenu : ok. 5000 m², otwarty i zalesiony teren,

Postanowienia ogólne

Przewodnik przed wykonaniem ćwiczenia ma obowiązek poinformować sędziego o sposobie oznaczania. Pies może mieć na sobie kamizelkę i/lub obrożę. Przewodnikowi wolno wybrać drogę po terenie.

Wykonanie ćwiczenia i wskazanie osoby

Przewodniczący lub osoba przez niego wyznaczona wprowadza pozoranta przed wykonaniem ćwiczenia. Pozoranci mogą być wykorzystani wielokrotnie do próby poszukiwawczej. Przy zmianie kryjówki pozorant musi znajdować się w odległości przynajmniej 10 m od poprzedniego miejsca ukrycia. Zespół z psem przygotowany do pracy melduje się u przewodniczącego, który objaśnia zadania egzaminacyjne. Egzaminujący nakazuje pozorantowi, aby ukrył się w wyznaczonym miejscu. Przewodnik ustawia psa do rozpoczęcia pracy w wygodnym dla niego miejscu. Przed rozpoczęciem pracy zespołu egzaminujący wywołuje pozoranta z kryjówki, który głosem motywuje psa do pracy, po czym ukrywa się. Na polecenie przewodniczącego zespół z psem rozpoczyna przeszukiwanie sektora. W pierwszej kolejności oceniana jest motywacja pracy psa i jego posłuszeństwo.

Pies musi wyraźnie zlokalizować pozoranta lub miejsce wydobywania się zapachu pozoranta, i oznaczyć. Przewodnik musi zameldować sędziemu o znalezieniu pozoranta i dopiero na polecenie przewodniczącego może udać się do psa.

Ćwiczenie jest zakończone na polecenie przewodniczącego.

Ocena:

Próbę poszukiwawczą uważa się za niezdaną, jeżeli pies nie wykazuje chęci pracy, nie zlokalizuje pozoranta lub miejsca o najmocniejszym natężeniu zapachu lub nie oznaczy.

Próbę poszukiwawczą uważa się za zdaną, jeżeli pies zlokalizuje pozoranta i oznaczy.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem zespołu u przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.

Przeszukiwanie gruzów

Czas przeszukiwania max. 15 minut, 1 pozorant ukryty
Wielkość gruzów: 400 m² do 600 m², jeden poziom,

Postanowienia ogólne

Pozorant musi zająć pozycję na 10 minut przed wprowadzeniem psa. Dozwolony jest kontakt wzrokowy i fizyczny psa z pozorantem po odnalezieniu. Kryjówki mogą być użyte wielokrotnie przez pozorantów. Kryjówka, której poprzednio używał pozorant musi zostać otwarta, a nowe miejsce musi być oddalone od poprzedniego o przynajmniej 10 m.

Pies nie może pracować na gruzach w kamizelce/szelkach ani w obroży, dopuszczalna jest obroża tzw. zrywalna. Przewodnik za zgodą egzaminatora może towarzyszyć psu na gruzowisku.

Wykonanie ćwiczenia i wskazanie osoby

Przewodnik oczekuje na rozpoczęcie ćwiczenia poza terenem gruzów i na polecenie przewodniczącego zgłasza się z psem gotowym do przeszukania. Przewodniczący wyjaśnia przewodnikowi zadanie. Przewodnik ustawia psa do rozpoczęcia pracy w wygodnym dla niego miejscu, jednak nie po stronie gdzie znajduje się pozorant. Przed rozpoczęciem pracy zespołu egzaminujący wywołuje pozoranta z kryjówki, który głosem motywuje psa do pracy. Na polecenie egzaminującego zespół zaczyna przeszukiwanie gruzów. Sprawdza się motywację pracy psa i jego posłuszeństwo. Pies musi wyraźnie zlokalizować pozoranta lub miejsce wydobywania się zapachu pozoranta i oznaczyć. Przewodnik musi zameldować sędziemu o znalezieniu pozoranta i dopiero na polecenie egzaminującego może udać się do psa. Przewodnik ma jednoznacznie wskazać, skąd wydobywa się zapach.

Ocena:

Próbie poszukiwawczą uważa się za niezdaną, jeżeli pies nie wykazuje chęci pracy, nie zlokalizuje pozoranta lub miejsca o najmocniejszym natężeniu zapachu lub nie oznaczy.

Próbie poszukiwawczą uważa się za zdaną, jeżeli pies zlokalizuje pozoranta lub miejsce wydobywania się zapachu i oznaczy.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem zespołu przewodnik/pies u przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.

2. Posłuszeństwo i sprawność

Składa się na nie:

1. Chodzenie przy nodze na smyczy
2. Chodzenie przy nodze bez smyczy
3. Poruszanie się po nieprzyjemnym podłożu
4. Swobodne bieganie z przywołaniem
5. Przechodzenie przez grupę ludzi
6. Pokonywanie 3 różnych przeszkód
7. Pokonywanie sztywnej kładki
8. Noszenie i przekazywanie psa
9. Warowanie z rozpraszaniem uwagi

Postanowienia ogólne:

1. Meldowanie i odmeldowywanie przewodnika u egzaminującego odbywa się z psem na smyczy.

2. Początek i wykonanie ćwiczeń zapowiada przewodniczący lub osoba przez niego wyznaczona. Egzaminujący wydaje polecenia tylko do rozpoczęcia ćwiczenia. Większość pozostałych elementów jak zwroty, zatrzymania, itd. wykonuje samodzielnie przewodnik. Jednakże pozwala się przewodnikowi pytać sędziego o wskazówki.

3. Pies ma wykonywać ćwiczenia wesoło i szybko.

4. W pozycji zasadniczej pies siedzi blisko i prosto po lewej stronie przewodnika, tak że łopatką psa znajduje się na wysokości kolana przewodnika.

5. Dobór komend pozostawia się przewodnikowi, muszą to być krótkie wyrazy.

6. Grupa (element egzaminu) składa się z przynajmniej czterech osób.

7. Elementy, których wykonanie dopuszcza tylko decyzja sędziego, są wyraźnie zaznaczone w opisie ćwiczeń.
8. Przy przywołaniu psa z pozycji "sprzed przewodnika" do pozycji "przy nodze", pies może tę pozycję siedzącą przyjąć bezpośrednio (zataczając zadem półokrąg) lub obchodząc przewodnika dookoła.
9. Kolejność ćwiczeń jest zgodna z zapisem w niniejszym regulaminie.
10. Elementem rozpraszającym podczas ćwiczeń może być odgłos pracującego silnika, oprócz tego można oddać 2 strzały (kaliber 6-9 mm) z wyjątkiem ćwiczenia wysyłania "naprzód". Pies ma się zachowywać obojętnie na strzały i hałas. Jeżeli pies zachowa się lękliwie na odgłos strzałów lub hałas zostaje wycofany z egzaminu. Jeżeli pies na odgłos strzału zachowuje się agresywnie – będzie to uznane jako błąd, dopóki przewodnik panuje nad psem. Najwyższą ocenę może uzyskać pies, który jest obojętny na strzały lub hałas.
11. Agresywne i lękliwe psy są z egzaminu wykluczone.

Postanowienia wykonawcze:

1. Chodzenie przy nodze na smyczy

Komenda: "równaj"

Komenda jest dozwolona przy każdym ruszeniu. Przewodnik udaje się do egzaminującego ze swoim psem zapiętym na luźnej smyczy, wydaje komendę „siad” i przedstawia się. Smycz musi być trzymana w lewej ręce i ma luźno zwisać. Z pozycji zasadniczej, na komendę przewodnika pies musi podążać obok przewodnika uważnie, wesoło i dokładnie, z łopatką zawsze na wysokości kolana przewodnika po jego lewej stronie, a przy zatrzymaniu się samodzielnie, szybko i dokładnie siadać. Wysuwanie się psa do przodu, pozostawanie w tyle, odchodzenie w bok względem przewodnika, jak również niezdecydowane zachowanie się na zwrotach są uznawane za błąd. Normalnym tempem wykonuje się zwroty w lewo, w prawo, a następnie w tył. Zatrzymanie psa w marszu musi zostać wykonane dwukrotnie. Przy ostatnim zatrzymaniu należy odpiąć smycz.

2. Chodzenie przy nodze bez smyczy

Komenda: "równaj"

Komenda jest dozwolona przy każdym ruszaniu. Z pozycji zasadniczej na komendę przewodnika "równaj", pies musi podążać obok przewodnika uważnie, wesoło i dokładnie, z łopatką zawsze na wysokości kolana przewodnika, po jego lewej stronie, a przy zatrzymaniu się samodzielnie, szybko i dokładnie siadać. Wysuwanie się do przodu, pozostawanie w tyle, lub odchodzenie psa w bok względem przewodnika, jak również niezdecydowane zachowanie się na zwrotach są uznawane za błąd. W marszu normalnym tempem należy wykonać zwroty w lewo, w prawo, w tył. Należy wykonać jednokrotne zatrzymanie. Podczas chodzenia bez smyczy następuje odwracanie uwagi poprzez oddanie 2 strzałów (kaliber 6-9 mm) i dźwięki pracującego silnika. Pies powinien obojętnie zachować się na strzały. Wszelkie objawy lęku psa na strzały i hałas powodują wycofanie psa z egzaminu. Jeżeli pies wykaże agresję na strzał, jest to warunkowo błędne, dopóki pozostaje "w ręku" przewodnika. Najwyższą ocenę może otrzymać tylko gdy pies zachowuje się zupełnie obojętnie na strzał i wszelkie odgłosy otaczającego środowiska.

Agresywne i lękliwe psy nie mogą kontynuować egzaminu.

3. Poruszanie się po nieprzyjemnym podłożu.

Nieprzyjemna powierzchnia: na powierzchni ok. 3 x 3 m są rozłożone nieprzyjemne materiały (np. podłożone pod kamienie kawałki blachy, siatki stalowej, folii, a także gruz itp.)

Komenda: "równaj"

Przewodnik z psem przyjmuje przed przeszkodą pozycję zasadniczą. Po komendzie "równaj" przewodnik przekracza przeszkodę wraz z psem przy nodze tam i z powrotem, przy czym w drodze powrotnej należy wykonać zatrzymanie na nieprzyjemnej powierzchni. Po opuszczeniu tej powierzchni przewodnik wraz z psem przyjmuje pozycję zasadniczą.

4. Swobodne bieganie z przywołaniem

Komenda: "biegaj", "do mnie"

Z pozycji zasadniczej przewodnik na polecenie egzaminującego zwalnia psa do poruszania się luzem. Przewodnik nie zmienia swojej pozycji. Gdy pies oddali się co najmniej 10 m, na polecenie egzaminującego przewodnik przywołuje psa do siebie używając komendy „do mnie”. Pies powinien natychmiast i wesoło wrócić do przewodnika i przyjąć pozycję siad przed przewodnikiem.

5. Przechodzenie przez grupę ludzi.

Komenda: "równaj"

Na polecenie egzaminującego przewodnik z psem przy nodze bez smyczy przechodzi przez grupę poruszających się ludzi, składającą się z co najmniej 4 osób. Przewodnik powinien co najmniej raz wykonać zatrzymanie z psem przy nodze pośród grupy osób.

6. Pokonywanie 3 różnych przeszkód

Komendy: "równaj", "hop"

Pies jest prowadzony na komendzie "równaj" do trzech następujących po sobie naturalnych przeszkód wskazanych przez komisję. Jako przeszkody mogą służyć np.: krzaki, beczka, słup itp., których wysokość zawiera się między 0,40 a 0,80 m. Po komendzie "hop" pies musi pokonać przeszkodę skokiem lub przechodząc po niej. Przewodnik idzie obok psa normalnym tempem.

7. Pokonywanie sztywnej kładki

Komenda: "równaj"

Pies jest prowadzony do drewnianej kładki ~~z podejściem~~. Kładka powinna mieć ok. 4 m długości, ok. 0,40 m wysokości i maksymalnie ok. 0,40 m szerokości. Z komendą "równaj" pies musi spokojnie i pewnie wejść na kładkę a następnie przejść przez całą kładkę. Przewodnik idzie obok normalnym tempem.

8. Noszenie i przekazywanie psa

Komenda: "do mnie"

Pies jest podnoszony z podłoża lub z podwyższenia (np. stołu) przez przewodnika lub inną osobę wyznaczoną przez przewodnika, a następnie zostaje przeniesiony ok. 10 m i przekazany innej obcej osobie, która przenosi psa na ok. kolejne 10 m i stawia go na podłożu. Pies powinien zostać przy osobie, która go przeniosła. Na polecenie egzaminującego przewodnik przywołuje psa do siebie, przyjmuje pozycję zasadniczą, następnie zapina psa na smycz i udaje się do sędziego. Pies nie może wykazywać agresji wobec przewodnika ani wobec pomocnika.

9. Warowanie z odwracaniem uwagi

Komendy: "waruj", "siad"

W momencie rozpoczynania pracy przez innego psa (lub kilka psów) przewodnik komendą słowną „waruj” lub komendą optyczną kładzie swojego psa na wyznaczonym przez egzaminującego miejscu. Następnie przewodnik, nie pozostawiając przy psie jakiegokolwiek przedmiotu, odchodzi od niego przynajmniej 30 kroków i ostatecznie staje odwrócony w kierunku do psa. Pies musi spokojnie leżeć podczas wykonywania ćwiczeń od 1 do 8 przez innego psa, ale nie dłużej niż 5 minut. Przewodnik musi stać spokojnie i niedozwolone jest jakiegokolwiek jego wpływanie na psa. Na polecenie egzaminującego przewodnik idzie do psa i staje po jego prawej stronie, a następnie wydaje komendę słowną "siad" na ponowne polecenie egzaminującego. Pies musi szybko i równo usiąść.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem zespołu przewodnik/pies u przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.

IX. Egzamin wewnętrzny – podział i nagradzanie psa

Egzamin ma dwa poziomy: klasę A i klasę B. Każdy z egzaminów dzieli się na:

- pracę węchową
- posłuszeństwo
- sprawność

Aby podejść do egzaminu klasy B danej specjalności należy zdać egzamin klasy A na ocenę co najmniej dobrą.

W trakcie egzaminu dopuszczalne jest nagradzanie:

- w trakcie pracy wężowej – po odnalezieniu pozoranta wg uznania przewodnika, przy czym należy uważać przy stosowaniu nagrody w postaci smakołyka, aby nie rozsypać jedzenia wokół miejsc ukrycia pozorantów,
- w trakcie posłuszeństwa i sprawności:
  - nagroda słowna – dopuszczalna po wykonaniu danego ćwiczenia.
  - nagroda socjalna może być zastosowana po wykonaniu bloku ćwiczeń z zakresu posłuszeństwa lub sprawności (zależy, który blok ćwiczeń zespół wykonuje najpierw),
  - nagroda w postaci smakołyka lub zabawki może być włączona po zakończeniu wszystkich zadań z zakresu posłuszeństwa i sprawności.

X. Egzamin wewnętrzny – praca wężowa klasa A

1. Przeszukanie terenu

Czas pracy: max 30 minut, 3 osoby ukryte

Rozmiar terenu:

- ścieżka ok. 100x300 metrów, teren otwarty i częściowo zarośnięty – ukryty 1 pozorant,
- obszar o pow. ok. 4-6 ha, teren otwarty i częściowo zarośnięty – ukrytych 2 pozorantów,

Postanowienia ogólne:

Aby wszystkie psy zdające miały takie same warunki na ok. 15 min. przed rozpoczęciem egzaminu przez teren powinno przejść wiele osób z psami.

Pozoranci zostają wprowadzeni na teren próby ok. 10 min. przed rozpoczęciem egzaminu, tak aby nie mogli być zauważeni, ani przez przewodnika, ani przez psa.

Przeszukanie terenu odbywa się:

- ścieżka – przewodnik porusza się linią środkową wyznaczoną przez komisję sterując psem. Linia środkowa jest oznaczona w charakterystyczny sposób, o którym informuje komisja przez startem próby. Przewodniczący określa kierunek przeszukiwania przed rozpoczęciem egzaminu – kierunek ten należy zachować. Teren można przeszukiwać tylko raz, niedopuszczalne jest cofanie się. Sterowanie psem musi być sprawdzone przez członka komisji.
- obszar – technikę przeszukania obiera przewodnik.

Pies może mieć kamizelkę i/lub obroź.

Przewodnik przed rozpoczęciem pracy poszukiwawczej musi powiadomić komisję o sposobie oznaczania. Jeżeli wskazanie osoby odbędzie się z pomocą przewodnika lub pozoranta ćwiczenie uznaje się za niezaliczone. Zabroniona jest jakakolwiek pomoc przy oznaczaniu pozorantów ze strony przewodnika i pozorantów.

Pozoranci odnalezieni zostają w miejscach ukrycia.

Postanowienia wykonawcze:

Praca poszukiwawcza.

Przewodnik wraz ze swoim, przygotowanym do pracy, psem oczekuje w miejscu, z którego niewidoczny jest teren do przeszukania, do momentu aż nie zostanie poproszony przez egzaminujących. Gotowego do pracy psa, przewodnik wysyła z wybranego punktu na przeszukiwanie. Pies na polecenie przewodnika powinien przeszukiwać teren zygzakami (rewirować). W ćwiczeniu ocenia się intensywność pracy psa i jego sterowność.

Przewodnik może opuścić punkt początkowy dopiero gdy: pies znajdzie schowaną osobę lub gdy zezwoli na to sędzia. Pozoranci muszą zachowywać się spokojnie, leżąc lub siedząc w takim miejscu, aby pies miał możliwość kontaktu wzrokowego i fizycznego (po znalezieniu). Stanowiska ukrycia pozorantów mogą być zmieniane po każdym psie. Pies powinien

wyraźnie wskazać znaną osobę. Przewodnik powinien zgłosić osiągnięte wskazanie i dopiero na polecenie sędziego może udać się (w zależności od sposobu informacji) do psa pozostającego przy pozorancie lub z psem do pozoranta. W przypadku oszczekiwania pies powinien znajdować się w promieniu max. 2 m od pozoranta, aż do momentu gdy przewodnik dojdzie do niego. Należy wziąć przy tym pod uwagę ukształtowanie terenu. Przy informacji na bringsel lub meldunek pies powinien doprowadzić swojego przewodnika ~~jak najkrótszą drogą do ofiary~~ do miejsca odnalezienia. Na polecenie sędziego przeszukiwanie rozpocznie się z miejsca (linii środkowej w przypadku przeszukania ścieżki), które przewodnik opuścił, przy odnalezieniu pozoranta.

O zakończeniu pracy decyduje:

- egzaminujący: jeśli skończył się czas lub wszyscy pozoranci zostali odnalezieni lub zostały spełnione warunki niezaliczenia egzaminu
- lub przewodnik, jeśli uznał, że dalsza praca psa jest niemożliwa z różnych, uzasadnionych, przyczyn.

Ocena:

Pierwsze złe wskazanie lub odejście od pozoranta – ostrzeżenie. Drugie złe wskazanie lub odejście od pozoranta: praca wężowa zostaje przerwana i niezaliczona.

W przypadku, gdy pies nie znajdzie ukrytej osoby nie może zaliczyć egzaminu.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem się przewodnika u przewodniczącego.

2. Przeszukanie gruzowiska

Czas pracy: max 15 minut, 2 osoby ukryte

Gruzowisko o powierzchni od 600 do 800m², na jednym lub kilku poziomach.

Postanowienia ogólne:

Dwie osoby ukryte, tak aby pies nie miał możliwości kontaktu wzrokowego i fizycznego. Elementy rozpraszające: tłący się ogień - dym, odgłosy pracującego silnika, uderzenia młota, bębnienie itd. jak również strzały oddane obok gruzowiska.

Przewodnik przed rozpoczęciem pracy poszukiwawczej ma powiadomić egzaminującego o sposobie oznaczania. Pies gotowy do pracy nie może mieć kamizelki ani obroży.

Przewodnik może opuścić miejsce startowe i wejść na obszar gruzowiska dopiero gdy zaleci to przewodniczący. Pozoranci powinni być ukryci w odległości co najmniej 10 m, swoje pozycje w kryjówkach powinni zająć 15 min przed rozpoczęciem pracy psa. Kryjówki mogą być po każdym przejściu zmienione. Kryjówki użyte dla poprzedniego psa muszą być otwarte.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem pracy psa, jak i w trakcie jego pracy, po gruzowisku mogą chodzić wzdłuż i wszerz co najmniej 3 osoby. Należy pamiętać, aby w danej próbie elementy rozpraszające były jednakowe dla każdego egzaminowanego psa.

Pozoranci odnalezieni zostają w miejscach ukrycia.

Postanowienia wykonawcze:

Praca poszukiwawcza.

Przewodnik wraz ze swoim, przygotowanym do pracy, psem oczekuje w miejscu, z którego niewidoczny jest teren do przeszukania, do momentu aż nie zostanie poproszony przez egzaminujących. Punkt startu wskazuje przewodniczący, nie może to być jednak od strony, z której zostali na teren wprowadzeni pozoranci. Przewodnik może opuścić miejsce startowe i wejść na obszar gruzowiska dopiero gdy zaleci to przewodniczący. Przewodnik wybiera taktykę przeszukania. Gotowego do pracy psa, przewodnik wysyła z wybranego punktu na przeszukiwanie. Pies powinien przeszukiwać teren wg poleceń przewodnika. Należy uwzględniać kierunek wiatru. W ćwiczeniu ocenia się intensywność pracy psa i jego sterowność. Pies powinien wyraźnie wskazać znaną osobę lub miejsce wydobywania się zapachu. Przewodnik powinien zgłosić osiągnięte wskazanie i dopiero na polecenie sędziego może udać się (w zależności od sposobu informacji), do psa pozostającego przy kryjówce lub z psem do kryjówki. Pies w przypadku oszczekiwania musi pozostawać w promieniu max. 2 m od ukrytej osoby, do momentu aż dojdzie do niego przewodnik. Przy informacji na bringsel

lub meldunek pies powinien doprowadzić swojego przewodnika ~~jak najkrótszą drogą do ofiary~~ do miejsca wskazania. Przewodnik zgłasza sędziemu oznaczenie i może iść do psa/za psem na jego polecenie. Przewodnik musi wyraźnie określić ognisko zapachu ewentualnie miejsce skąd pies czuje zapach. Odnalezioną osobę odkopują pomocnicy. Dalsza praca następuje na polecenie egzaminującego. Przewodnik może wysłać psa do dalszej pracy z granicy gruzowiska lub z miejsca znalezienia pozoranta.

O zakończeniu pracy decyduje ~~egzaminujący~~:

- egzaminujący: jeśli skończył się czas lub wszyscy pozoranci zostali odnalezieni lub zostały spełnione warunki niezaliczenia egzaminu
- lub przewodnik, jeśli uznał, że dalsza praca psa jest niemożliwa z różnych, uzasadnionych, przyczyn.

Ocena:

Pierwsze złe wskazanie lub odejście od pozoranta – ostrzeżenie. Drugie złe wskazanie lub odejście od pozoranta: praca węchowa zostaje przerwana i niezaliczona.

W przypadku gdy pies nie znajdzie ukrytej osoby nie może zaliczyć egzaminu.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem się przewodnika u przewodniczącego.

XI. Egzamin wewnętrzny – próby węchowe klasy B

1. Przeszukanie terenu

Czas pracy: max 20 minut przy 3 - 4 osobach.

lub max 30 minut przy 5 - 6 osobach.

Liczba osób ukrytych w ramach jednego egzaminu musi pozostać stała.

Rozmiar terenu: ok. 100x500 metrów, odkryty i częściowo (co najmniej 50%) zakryty (drzewa, krzewy, budowle).

Postanowienia ogólne:

Aby wszystkie psy zdające miały takie same warunki na ok. 15 min. przed rozpoczęciem egzaminu przez teren powinno przejść wiele osób z psami. Dopuszczalne są kryjówki niedostępne dla psa. Kryjówki mogą znajdować się max do 2 m nad poziomem podłoża. Pozoranci zostają wprowadzeni na teren przeszukiwany ok. 10 min. przed rozpoczęciem egzaminu, tak aby nie mogli być zauważeni, ani przez przewodnika, ani przez psa. Przeszukanie terenu odbywa się na zasadzie tzw. ścieżki – przewodnik porusza się linią środkową wyznaczoną przez komisję sterując psem. Linia środkowa jest oznaczona w charakterystyczny sposób, o którym informuje komisja przez startem próby. Przewodniczący określa kierunek przeszukiwania przed rozpoczęciem egzaminu – kierunek ten należy zachować. Teren można przeszukiwać tylko raz, niedopuszczalne jest cofanie się.

Sterowanie psem musi być sprawdzone przez członka komisji. Pies może mieć kamizelkę i/lub obrożę.

Przewodnik przed rozpoczęciem pracy poszukiwawczej musi powiadomić sędziego o sposobie oznaczania.

Jeżeli wskazanie osoby odbędzie się z pomocą przewodnika lub pozoranta ćwiczenie uznaje się za niezaliczone. Zabroniona jest jakakolwiek pomoc przy oznaczaniu pozorantów ze strony przewodnika i pozorantów.

Pozoranci odnalezieni zostają w miejscach ukrycia.

Postanowienia wykonawcze:

Praca poszukiwawcza.

Przewodnik wraz ze swoim, przygotowanym do pracy, psem oczekuje w miejscu, z którego niewidoczny jest teren do przeszukania, do momentu aż nie zostanie poproszony przez egzaminujących.

Gotowego do pracy psa, przewodnik wysyła z wybranego punktu na przeszukiwanie. Pies na polecenie przewodnika powinien przeszukiwać teren zygzakiem (rewirować). W ćwiczeniu ocenia się intensywność pracy psa i jego sterowność.

Przewodnik może opuścić punkt początkowy dopiero gdy: pies znajdzie schowaną osobę lub gdy zezwoli na to egzaminujący. Pozoranci muszą zachowywać się spokojnie, leżąc lub siedząc. Miejsca kryjówek mogą być rozmieszczone tak, by pies nie miał możliwości kontaktu wzrokowego i fizycznego (po znalezieniu). Stanowiska ukrycia pozorantów mogą być zmieniane po każdym psie. Pies powinien wyraźnie wskazać znaną osobę. Przewodnik powinien zgłosić osiągnięte wskazanie i dopiero na polecenie egzaminującego może udać się (w zależności od sposobu informacji), do psa pozostającego przy pozorancie lub z psem do pozoranta. W przypadku oszczekiwania pies powinien znajdować się w promieniu max. 2 m od pozoranta, aż do momentu gdy przewodnik dojdzie do niego. Należy wziąć przy tym pod uwagę ukształtowanie terenu. Przy informacji na bringsel lub meldunek pies powinien doprowadzić swojego przewodnika do pozoranta.

Na polecenie sędziego przeszukiwanie rozpocznie się z miejsca linii środkowej, które przewodnik opuścił, przy odnalezieniu pozoranta.

O zakończeniu pracy decyduje:

- egzaminujący: jeśli skończył się czas lub wszyscy pozoranci zostali odnalezieni lub zostały spełnione warunki niezaliczenia egzaminu
- lub przewodnik, jeśli uznał, że teren został przeszukany, a pozoranci odnalezieni lub gdy dalsza praca psa jest niemożliwa z różnych, uzasadnionych, przyczyn.

Ocena:

Pierwsze złe wskazanie lub odejście od pozoranta – ostrzeżenie. Drugie złe wskazanie lub odejście od pozoranta: praca wędrowa zostaje przerwana i niezaliczona.

W przypadku gdy pies nie znajdzie ukrytej osoby nie może zaliczyć egzaminu.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem się przewodnika u przewodniczącego.

2. Przeszukanie gruzowiska

Czas pracy: max 30 minut na odszukanie 3 - 4 osób.

max 40 minut na odszukanie 5 - 6 osób.

W ramach jednego egzaminu dla każdego psa musi być taka sama ilość pozorantów.

Gruzowisko o powierzchni od 800 do 1200 m², na jednym lub kilku poziomach.

Postanowienia ogólne:

Pozoranci ukryci tak, aby pies nie miał możliwości kontaktu wzrokowego i fizycznego. Elementy rozpraszające: tłący się ogień - dym, odgłosy pracującego silnika, uderzenia młota, bębnienie itd. jak również strzały oddane obok gruzowiska.

Przewodnik przed rozpoczęciem pracy poszukiwawczej ma powiadomić sędziego o sposobie oznaczania. Pies gotowy do pracy nie może mieć kamizelki ani obroży. Przewodnik może opuścić miejsce startowe i wejść na obszar gruzowiska dopiero gdy zaleci to egzaminujący. Pozoranci powinni być ukryci w odległości co najmniej 10 m, swoje pozycje w kryjówkach powinni zająć 15 min przed rozpoczęciem pracy psa.

Kryjówki użyte dla poprzedniego psa muszą być otwarte. Kryjówki ~~muszą~~ mogą być po każdym przejściu zmienione. Bezpośrednio przed rozpoczęciem pracy psa jak i w trakcie jego pracy po gruzowisku mogą chodzić wzdłuż i w szerz co najmniej 3 osoby. Należy pamiętać, aby w danej próbie elementy rozpraszające były jednakowe dla każdego egzaminowanego psa. Pozoranci odnalezieni zostają w miejscach ukrycia.

Postanowienia wykonawcze:

Praca poszukiwawcza.

Przewodnik wraz ze swoim, przygotowanym do pracy, psem oczekuje w miejscu, z którego niewidoczny jest teren do przeszukania, do momentu aż nie zostanie poproszony przez egzaminujących. Punkt startu wskazuje przewodniczący, nie może to być jednak od strony, z której zostali na teren wprowadzeni pozoranci. Przewodnik może opuścić miejsce startowe i wejść na obszar gruzowiska dopiero gdy zaleci to przewodniczący. Przewodnik wybiera taktykę przeszukania. Gotowego do pracy psa, przewodnik wysyła z wybranego punktu na

przeszukiwanie. Pies powinien przeszukiwać teren wg poleceń przewodnika. Należy uwzględnić kierunek wiatru.

W ćwiczeniu ocenia się intensywność pracy psa i jego sterowność. Pies powinien wyraźnie wskazać znaną osobę. Przewodnik powinien zgłosić osiągnięte wskazanie i dopiero na polecenie sędziego może udać się (w zależności od sposobu informacji), do psa pozostającego przy kryjówce lub z psem do kryjówki. Pies w przypadku oszczekiwania musi pozostawać w promieniu max. 2 m od ukrytej osoby, do momentu aż dojdzie do niego przewodnik. Przy informacji na bringsel lub meldunek pies powinien doprowadzić swojego przewodnika ~~jak najkrótszą drogą~~ do miejsca wskazania.

Przewodnik zgłasza egzaminującemu oznaczenie i może iść do psa/za psem na jego polecenie. Przewodnik musi wyraźnie określić ognisko zapachu ewentualnie miejsce skąd pies czuje zapach. Odnalezioną osobę odkopują pomocnicy. Dalsza praca następuje na polecenie egzaminującego. Przewodnik może wysłać psa do dalszej pracy z granicy gruzowiska lub z miejsca znalezienia pozoranta.

O zakończeniu pracy decyduje:

- egzaminujący: jeśli skończył się czas lub wszyscy pozoranci zostali odnalezeni lub zostały spełnione warunki niezaliczenia egzaminu
- lub przewodnik, jeśli uznał, że teren został przeszukany, a pozoranci odnalezeni lub gdy dalsza praca psa jest niemożliwa z różnych, uzasadnionych, przyczyn.

Ocena:

Pierwsze złe wskazanie lub odejście od pozoranta – ostrzeżenie. Drugie złe wskazanie lub odejście od pozoranta: praca węchowa zostaje przerwana i niezaliczona.

W przypadku gdy pies nie znajdzie ukrytej osoby nie może zaliczyć egzaminu.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem się przewodnika u przewodniczącego.

XII. Egzamin wewnętrzny – posłuszeństwo i sprawność – klasa A i B

1. Posłuszeństwo psów ratowniczych – klasa A

Składa się na nie:

1. Komendy stój, waruj, siad na odległość – połączone z ćw. 3., 4. i 5.
2. Chodzenie przy nodze bez smyczy
3. Siad w marszu
4. Waruj w marszu z przywołaniem
5. Stój w marszu z przywołaniem
6. Aportowanie
7. Wysyłanie naprzód z warowaniem
8. Warowanie z rozpraszaniem uwagi

Postanowienia ogólne:

1. Meldowanie i odmeldowywanie przewodnika u egzaminującego odbywa się z psem na smyczy.
2. Początek i wykonanie ćwiczeń zapowiada przewodniczący lub osoba przez niego wyznaczona. Egzaminujący wydaje polecenia tylko do rozpoczęcia ćwiczenia. Większość pozostałych elementów jak zwroty, zatrzymania, zmiany tempa marszu itd. wykonuje samodzielnie przewodnik.
3. Pies ma wykonywać ćwiczenia wesoło i szybko.
4. W pozycji zasadniczej pies siedzi blisko i prosto po lewej stronie przewodnika, tak że łopatka psa znajduje się na wysokości kolana przewodnika.
5. Dobór komend pozostawia się przewodnikowi, muszą to być krótkie wyrazy.
6. Grupa (element egzaminu) składa się z przynajmniej czterech osób, włącznie z drugim przewodnikiem, przy czym w grupie musi być jedna osoba prowadząca psa na smyczy.
7. Elementy, których wykonanie dopuszcza tylko decyzja sędziego, są wyraźnie zaznaczone w opisie ćwiczeń.

8. Przy przywołaniu psa z pozycji "sprzed przewodnika" do pozycji "przy nodze", pies może tę pozycję siedzącą przyjąć bezpośrednio (zataczając zadem półokrąg) lub obchodząc przewodnika dookoła.

9. Kolejność ćwiczeń 2 – 7 jest losowana bezpośrednio przed startem.

10. Elementem rozpraszającym podczas ćwiczeń może być odgłos pracującego silnika, oprócz tego można oddać 2 strzały (kaliber 6-9 mm) z wyjątkiem ćwiczenia wysyłania "naprzód". Pies ma się zachowywać obojętnie na strzały i hałas. Jeżeli pies zachowa się lęklivo na odgłos strzałów lub hałas zostaje wycofany z egzaminu. Jeżeli pies na odgłos strzału zachowuje się agresywnie – będzie to uznane jako błąd, dopóki przewodnik panuje nad psem. Najwyższą ocenę może uzyskać pies, który jest obojętny na strzały lub hałas.

11. Agresywne i lękliwe psy są z egzaminu wykluczone.

Postanowienia wykonawcze:

1. Komendy siad, waruj, stój na odległość

To ćwiczenie należy połączyć LOSOWO z ćwiczeniem waruj, stój, siad w marszu.

Przewodnik w postawie zasadniczej daje psu polecenie do warowania, siadu, stania – pies ma natychmiast wykonać te czynności. Na polecenie egzaminującego przewodnik każe psu wykonać w/w czynności, kolejność powinna być losowa i wybrana przez egzaminującego. Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa lub wydaje mu polecenie do mnie – w zależności od wykonywanego ćwiczenia - i zespół przyjmuje postawę zasadniczą.

2. Chodzenie przy nodze bez smyczy

Komenda: "równaj"

Komenda jest dozwolona przy ruszeniu z miejsca i przy zmianie tempa marszu. Z pozycji zasadniczej, na komendę przewodnika "równaj", pies musi uważnie, wesoło i dokładnie, z łopatką zawsze na wysokości kolana przewodnika iść po jego lewej stronie. Przy zatrzymaniu się ma samodzielnie, szybko i równo usiąść. Wysuwanie się psa do przodu, jego pozostawanie w tyle lub odchodzenie w bok są błędami. Błędne jest również zwalnianie i niezdecydowane zachowanie się przewodnika na zwrotach. W marszu normalnym krokiem należy wykonać przynajmniej jeden zwrot w lewo, jeden w prawo i jeden w tył. Zmiana tempa marszu z biegu do marszu wolnego musi być wykonana bez tempa pośredniego tzn. wykonanego normalnym krokiem. W marszu krokiem normalnym należy pokazać dwa zatrzymania.

Na zakończenie ćwiczenia przewodnik wraz z psem, na polecenie egzaminującego, przechodzi przez grupę osób (przejście w formie ósemki) i wykonuje w niej przynajmniej jedno zatrzymanie. Osoby w grupie przemieszczają się względem siebie.

3. Siad w marszu

Komendy: "równaj", "siad"

Z pozycji zasadniczej przewodnik wraz z psem przy nodze bez smyczy idzie naprzód. Po 10-15 krokach pies na komendę słowną "siad" lub komendę optyczną ma szybko usiąść. Ma się to odbyć bez zmiany tempa ruchu przez przewodnika i bez oglądania się na psa. Po następnych 30 krokach przewodnik staje i odwraca się w stronę psa. Na polecenie egzaminującego przewodnik wraca do swojego psa i przyjmuje pozycję zasadniczą.

4. Waruj w marszu z przywołaniem

Komenda: "równaj" , "waruj" , "do mnie" , " noga"

Z pozycji zasadniczej przewodnik wraz z psem przy nodze bez smyczy idzie naprzód. Po 10-15 krokach pies ma na komendę słowną "waruj" lub komendę optyczną natychmiast zawarować. Ma się to odbyć bez zmiany tempa marszu przez przewodnika i bez oglądania się na psa. Po następnych 30 krokach w kierunku na wprost przewodnik zatrzymuje się, odwraca się do swojego spokojnie leżącego psa. Na polecenie egzaminującego przewodnik komendą słowną "do mnie" lub komendą optyczną przywołuje psa do siebie. Wesoło i szybkim krokiem pies ma przyjść do przewodnika i usiąść tuż przed nim. Na komendę słowną lub optyczną pies ma zająć pozycję zasadniczą.

5. Stój w marszu z przywołaniem

Komendy: "równaj", "stój", "do mnie", "noga"

Z pozycji zasadniczej przewodnik wraz z psem przy nodze bez smyczy idzie naprzód.. Po 10-15 krokach pies ma na komendę słowną "stój" lub komendę optyczną natychmiast stanąć. Ma się to odbyć bez zmiany tempa marszu przez przewodnika i bez oglądania się na psa. Po następnych 30 krokach w kierunku na wprost przewodnik zatrzymuje się, odwraca się do swojego spokojnie stojącego psa. Na polecenie egzaminującego przewodnik komendą słowną "do mnie" lub komendą optyczną przywołuje psa do siebie. Wesoło i szybkim krokiem pies ma przyjść do przewodnika i usiąść tuż przed nim. Na komendę słowną lub optyczną pies ma zająć pozycję zasadniczą.

6. Aportowanie

Komendy: "aport", "daj", "noga"

Z pozycji zasadniczej przewodnik rzuca **przedmiot użytkowy**, który ma przy sobie, ok. 10 kroków przed siebie. Komenda "aport" może być wydana dopiero, gdy przedmiot leży już nieruchomo na podłożu. Pies siedzący obok swojego przewodnika (bez smyczy) na jednorazową komendę słowną "aport" lub komendę optyczną szybkim krokiem powinien dojść do przedmiotu, natychmiast go podjąć i tak samo szybkim krokiem przynieść go swojemu przewodnikowi. Pies ma usiąść tuż przed przewodnikiem i trzymać przedmiot w kufie tak długo, aż przewodnik po krótkiej chwili wydając komendę "daj" go odbierze. Na komendę słowną lub optyczną pies ma zająć pozycję zasadniczą. Przewodnik w czasie całego ćwiczenia nie może opuścić swojego miejsca.

7. Wysyłanie naprzód z warowaniem

Komendy: "naprzód" , "waruj" , "siad"

Na polecenie sędziego przewodnik wraz z psem przy nodze (bez smyczy) z pozycji zasadniczej rusza naprzód we wskazanym kierunku. Po 10-15 krokach przewodnik daje psu komendę słowną "naprzód" i zatrzymuje się. Wraz z komendą dozwolone jest jednoczesne, jednorazowe podniesienia ramienia. Pies ma szybkim krokiem oddalić się we wskazanym kierunku ok. 40 kroków. Na komendę słowną "waruj" pies ma się niezwłocznie położyć. Na polecenie egzaminującego przewodnik idzie do psa, staje po jego prawej stronie i daje komendę słowną "siad" lub komendę optyczną w celu przyjęcia pozycji zasadniczej.

8. Warowanie z odwracaniem uwagi

Komendy: "waruj" , "siad"

W momencie rozpoczęcia pracy przez innego psa (lub kilka psów) przewodnik komendą słowną, "waruj" lub komendą optyczną kładzie swojego psa na wyznaczonym przez egzaminującego miejscu. Następnie przewodnik, nie pozostawiając przy psie jakiegokolwiek przedmiotu, odchodzi od niego przynajmniej 40 kroków i ostatecznie staje odwrócony w kierunku do psa. Pies musi spokojnie leżeć podczas wykonywania ćwiczeń od 2 do 6 przez innego psa, ale nie dłużej niż 10 minut. Przewodnik musi stać spokojnie i niedozwolone jest jakiegokolwiek jego wpływanie na psa. Podczas wykonywania ćwiczenia nr 2 przez drugiego psa przewodnik przechodzi do poruszającej się grupy, a po zakończeniu tego ćwiczenia samodzielnie wraca na poprzednie miejsce. Na polecenie egzaminującego przewodnik idzie do psa i staje po jego prawej stronie. Na ponowne polecenie egzaminującego daje komendę słowną "siad". Pies musi szybko i równo usiąść.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem przewodnika i podaniem oceny przez egzaminującego.

Sprawność psów ratowniczych w klasie A

Składa się z następujących elementów:

1. Kładka na beczkach
2. Przejście przez tunel miękki
3. Huśtawka wagowa/równoważna
4. Przejście przez tunel twardy
5. Sterowanie psem na odległość

6. Noszenie i przekazywanie psa
7. Tor przeszkód zgodny z wytycznymi PSP

Postanowienia ogólne:

1. Jeżeli nie upłynął jeszcze rok czasu od ostatniego egzaminu lub unifikacji danej klasy zespół zalicza tylko raz egzamin sprawności i posłuszeństwa. Jeżeli posiada już którąś z w/w specjalności nie musi drugi raz zaliczać testu sprawnościowego i posłuszeństwa.
2. Dobór komend pozostawia się przewodnikowi, muszą to być krótkie wyrazy.
3. Każde ćwiczenie rozpoczyna się i kończy postawą zasadniczą.
4. Wszystkie przeszkody muszą być umocowane w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia dla psa.
5. Stoliki do sterowania muszą być ustawione zgodnie z wytycznymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych.

Postanowienia wykonawcze:

1. Kładka na beczkach.

Przeszkoda: dwie tej samej wielkości beczki o średnicy ok. 0,40 m, deska drewniana o długości ok. 3-4 m i szerokości ok. 0,30 m.

Przewodnik wraz z psem przyjmuje postawę zasadniczą w odpowiedniej odległości od przeszkody. Na komendę słowną i komendę optyczną pies ma wskoczyć na kładkę i na komendę słowną w obrębie pierwszej połowy pozostawać. Może stać, siedzieć lub warować. Na polecenie egzaminującego przewodnik idzie do psa, daje mu komendę do dalszego marszu i idzie z psem, aż ten zejdzie z kładki. Na komendę słowną lub komendę optyczną pies powinien przyjąć pozycję zasadniczą (przy przewodniku). Pies musi przejść całą długość deski bez okazywania strachu i bez okazywania chęci zeskoczenia.

2. Przejście przez tunel miękkie.

Przeszkoda: Tunel miękkie (opadający) dł. ok. 3 m

Przewodnik wraz z psem przyjmuje postawę zasadniczą w odpowiedniej odległości od przeszkody. Na komendę słowną i/lub komendę optyczną pies ma pokonać tunel. Po wyjściu z niego przyjąć pozycję waruj lub inną zadaną przez przewodnika. Na polecenie egzaminatora przewodnik udaje się do psa, zajmuje pozycję mając psa po swojej lewej stronie i wydaje komendę słowną lub komendą optyczną do pozycji zasadniczej.

3. Huśtawka wagowa/równoważna

Przeszkoda: huśtawka z deski drewnianej o długości ok. 4 m i szerokości ok. 0,30 m działająca na zasadzie równoważni.

Przewodnik wraz z psem przyjmuje postawę zasadniczą w odpowiedniej odległości od przeszkody. Na komendę słowną i/lub komendę optyczną pies ma wejść na przeszkodę i samodzielnie ją pokonać zatrzymując się na jej końcu. Przewodnik może towarzyszyć pracującemu psu idąc obok przyrządu, bez dotykania przyrządu czy psa. Na końcu pies powinien się zatrzymać, a następnie na komendę przewodnika zejść z przyrządu. Po opuszczeniu przeszkody zespół przyjmuje postawę zasadniczą.

4. Przejście przez tunel twarde.

Przeszkoda: przejście średnicy ok. 0,50 m, ok. 3 m długości

Przewodnik wraz z psem przyjmuje postawę zasadniczą w odpowiedniej odległości od przeszkody. Na komendę słowną i/lub komendę optyczną pies ma pokonać tunel. Po wyjściu z niego przyjąć pozycję waruj lub inną zadaną przez przewodnika. Na polecenie egzaminatora przewodnik udaje się do psa, zajmuje pozycję mając psa po swojej lewej stronie i wydaje komendę słowną lub komendę optyczną do pozycji zasadniczej.

5. Sterowanie psem na odległość wg rozporządzenia MSWiA

Przyrządy: 1 słupek, 3 wyraźnie zaznaczone punkty (np. palety, beczki itp. wysokość max 0,60 m) w rozstawie ok. 40 m.

Przewodnik wraz ze swoim psem przyjmuje w punkcie wyjściowym postawę zasadniczą. Kolejność kierunków wyznacza egzaminujący. Na polecenie egzaminatora przewodnik, bez zmiany swojej pozycji, wysyła psa komendą słowną i komendą optyczną do leżącego w odległości ok. 20 m zaznaczonego słupkiem miejsca. Na kolejne polecenie egzaminującego przewodnik, bez zmiany swojej pozycji (dopuszczalny jest wykrok jedną nogą), komendą słowną oraz komendą optyczną wysyła psa do pierwszego wyznaczonego punktu. Na komendę słowną i komendę optyczną pies ma na niego wskoczyć i tam pozostać. Następnie przewodnik wysyła swojego psa do kolejnego punktu, na który pies ma również wskoczyć i tam pozostać. To samo dotyczy trzeciego wyznaczonego punktu. Kolejność, w której mają być osiągnięte punkty ustala sędzia na początku ćwiczenia. Z trzeciego punktu komendą słowną i komendą optyczną pies jest przywoływany przez przewodnika i powinien usiąść tuż przed nim. Na komendę słowną lub komendę optyczną pies powinien zająć pozycję zasadniczą.

6. Noszenie i przekazywanie psa.

Komenda: dowolna

Pies jest podnoszony z podłoża lub z podwyższenia (np. stołu) przez przewodnika lub inną osobę wyznaczoną przez przewodnika, a następnie zostaje przeniesiony ok. 10 m i przekazany innej obcej osobie, która przenosi psa na ok. kolejne 10 m i stawia go na podłożu. Pies powinien zostać przy osobie, która go przeniosła. Na polecenie egzaminującego przewodnik przywołuje psa do siebie, przyjmuje pozycję zasadniczą, następnie zapina psa na smycz i udaje się do sędziego. Pies nie może wykazywać agresji wobec przewodnika ani wobec pomocnika.

7. Tor przeszkód wg rozporządzenia MSWiA.

Ta część egzaminu kończy się odmeldowaniem przewodnika i podaniem przez egzaminującego oceny.

Klasa B

W klasach B posłuszeństwo i sprawność jest przeniesiona na obszar przeszukania. Wszystkie elementy posłuszeństwa i sprawności powinny być przeprowadzone według scenariusza i kolejności jaką wybierze komisja egzaminacyjna. Do egzaminu sprawnościowego powinny być wykorzystane przedmioty naturalne lub takie, które mogą znaleźć się w rzeczywistych realnych działaniach. Komisja mniejszy nacisk kładzie na dokładność wykonania polecenia (warunki terenowe) a większy na sposób pokonania przeszkody oraz motywację i pracę psa. Posłuszeństwo i sprawność klasy B nie mogą odbywać się na tym samym terenie, na którym trwa praca wędrowa. Scenariusze sprawności i posłuszeństwa oraz pracy wędrowej w klasie B muszą być logiczne i mieć realny wymiar. W przeszkodach w klasie B nie obowiązują wymiary przeszkód z klasy A oraz materiał z jakich są wykonane. Komisja egzaminacyjna może powiększyć ilość przeszkód o przeszkody nie występujące w klasie A, ale może oceniać tylko pokonanie takiej przeszkody, a nie sposób czy jakość z uwagi na brak możliwości przygotowania psa.